

AFSCHEID NEMEN

‘Ze hoefde niets af te sluiten’

Erika Arps (55, docent aan de Hogeschool van Amsterdam, voormalig bladenmaker) overleed op 30 november 2020 aan de gevolgen van borstkanker. Ze woonde samen met Reinier Pollmann (54, adviseur energietransitie) met wie ze twee zonen had, Otmar (19) en Tjeerd (17).

Reinier en Erika.

Tuurlijk, dood gaan we allemaal. Maar afscheidnemen kan op veel manieren. Hoe je het doet, maakt nogal wat uit. In deze serie spreekt Barbara van Beukering nabestaanden over het stervensproces van hun dierbaren.

probleem met kanker is dat je de uitzaaiingen vaak nog niet ziet. Na een paar jaar belandde ze in het ziekenhuis in het bakje ‘geslaagd’ en was haar angst verdwenen.

Zeven jaar later had ze in april in dezelfde borst, op dezelfde plek, een branderig gevoel. Een week later begon haar tepel in te trekken, een alarmsignaal. Tijdens de echo zei de radioloog: ‘Dit is niet goed’. Het bleek een ander soort borstkanker te zijn, ook agressief, alleen niet goed behandelbaar. Het overviel ons minder doordat we wisten wat we konden verwachten. Het Spaarne Gasthuis was vertrouwd terrein, je weet welke onderzoeken er gedaan moeten worden, je kent de artsen. Erika ging opnieuw het traject in van zware chemo’s. Anders dan de eerste keer liep ze nu continu kaal rond. Ze ging ook met haar kale hoofd

JE KUNT HET MAAR EEN KEER DOEN

‘Ze is nooit bang geweest voor de dood’

naar een heel chique bruiloft. Ik vreesde de blikken, maar ze deed het met zoveel flair dat mensen het mooi en stoer vonden. Ze was nooit dramatisch. In een kankertraject ligt de humor op straat en het vraagt soms om harde grappen. Erika verstond de kunst om zware dingen niet zwaarder te maken en te laten zien dat het soms ook grappig was. Waar de chemobehandeling de eerste keer werd afgesloten met een borstbesparende operatie, gingen nu haar beide borsten eraf. Dat wilde ze per se zelf, dat had ze al tijdens het eerste gesprek gezegd en daarin bleef ze volharden. Om het verlies van haar borsten te compenseren, is ze er kunst over gaan maken. Ze maakte illustraties met een patroon van borsten en littekens in allerlei kleuren en heeft ze als kerstkaartjes verzonden. *Boobie-art*, stond achterop. Op de laatste scan voor de operatie was de tumor weg, maar helaas ontdekte de patholoog toch kwaadaardig weefsel in de weggehaalde borst. Het was enorm schrikken. Het enige wat we konden doen was hopen dat er geen uitzaai-

ingen meer in haar lichaam zaten. Hoewel de prognose onzekerder was, was ze dit keer niet hypochondrisch. Misschien omdat de kinderen nu groter waren; 17 en 19 is toch heel wat anders dan 9 en 11.

We hebben een superleuke zomer gehad, Erika zat lekker in haar vel. Ze ging zelfs naar de sportschool om haar kracht terug te krijgen. Na twee keer sporten kreeg ze last van blijvende spierpijn in haar bovenarm. Ze had ook een kuchje. We maakten ons geen zorgen, want kanker voelt niet als spierpijn of een kuchje. Maar op 10 oktober zat er weer een knobbeltje. Ik wist meteen dat het foute boel was. Dat werd bevestigd door een scan waarop tumoren oplichten; overal zaten uitzaaiingen. Het eerste wat de arts zei was: ‘Je gaat niet meer genezen.’ Dat zei hij heel nadrukkelijk omdat patiënten die vaker kanker hebben gehad, geneigd zijn te denken dat ze het ook deze keer wel weer zullen overleven. De oncoloog was bereid om nog naar een experimentele behandeling te zoeken. Mensen vergelijken het hebben van kanker weleens met vechten, maar dat hebben we nooit zo ervaren. Het voelt meer als spelen in de loterij. Er werd een studie gevonden in het Antoni van Leeuwenhoekziekenhuis waaraan Erika kon meedoen. Tegelijkertijd zat ze al in een palliatief traject van pijnbestrijding omdat ze enorm veel last had van pijn in haar botten. Ik heb nooit het idee gehad dat het meedoen aan de experimentele therapie het afscheidproces in de weg zat. Ze hoefde ook niets af te sluiten. Er waren geen rafelrandjes, geen ruzies, geen onuitgesproken woorden. Er was geen noodzaak om naar een afscheidsscenario te gaan. Ze hoort vaak dat mensen aan het eind van hun leven iedereen willen zien. Maar Erika bleek die behoefte niet te hebben. Voordat de therapie kans had om aan te slaan, begonnen de uitzaaiingen in de longen op te spelen waardoor ze het benauwd kreeg. De laatste twee weken kwam ze haar bed niet meer uit. De botpijn en misselijkheid hebben haar uit het leven geduwd. Op donderdag gingen we naar het AvL voor een controle. Ze was er zo slecht aan toe dat ze meteen in een bed werd gelegd. Ze wilde niet meer naar huis. Erika kende geen ziekenhuisangst. Bevallen deed ze ook liever in het ziekenhuis omdat dat veiliger voelde dan thuis. De volgende dag vertelde de oncoloog dat het nog veel verder was uitgezaaid. Op dat moment kwam de berusting. Ze is nooit bang geweest voor de dood. Ze vond het verschrikkelijk om het leven, de kinderen en mij te moeten loslaten, maar er zat geen doodsangst bij. Voordat op zondag de palliatieve sedatie werd ingezet, zijn de jongens gekomen. Ik vroeg haar of ze, voordat ze zou gaan slapen, nog iets tegen de wereld wilde zeggen. Tot mijn verbazing antwoordde ze dat ze dat wel wilde. Toen zei ze met haar ogen al half dicht: ‘We zijn op de wereld om elkaar te helpen.’ Op het moment dat ze dat zei, realiseerde ze zich dat dat het liedje van Leen Jongewaard was. Waarop ze er met een glimlach aan toevoegde: ‘Nietwaar?’

